

Gezamenlijke Rampenoefening

Een krantenartikel zoals hiernaast is denkbaar maar gelukkig is dit bericht fictief omdat het een scenario van een rampenoefening betreft.

De aanleiding was een verzoek van onze netwerkpartner ARN B.V. (Afval-energiecentrale Nijmegen) voor een gezamenlijke rampenoefening.

Binnen ARN en Rwzi Nijmegen zijn bedrijfsnoodplannen aanwezig waarin een aantal mogelijke te verwachten risico's met bijbehorende acties en instructies staan beschreven. Als goede burens zijn we daarom in juni 2010 in een klein verband gestart met brainstormen omtrent ideeën voor een gezamenlijke oefening. Al snel ontstond het inzicht dat bij een dergelijke ramp ook altijd de hulpdiensten en de gemeente betrokken zijn. Er is dan ook contact gezocht met de regionale brandweer en de veiligheidsregio Gelderland Zuid. Te samen met deze partijen is er een verdere invulling gegeven aan de voorbereiding van de oefening.

Ramp: helikopter crashes ARN en stort neer op rwzi Nijmegen

Weurt 10 juli, 10:05. In de aanloop naar de vierdaagse van Nijmegen heeft een Chinook helikopter met zijn last de schoorstenen van de ARN (Afvalverwerking Regio Nijmegen) geraakt, waarna de helikopter neerstortte op de naastgelegen rioolwaterzuiveringsinstallatie. Door dit bizarre ongeluk zijn er onder de militairen drie doden te betreuren en er is een aantal zwaar gewonden...

Heli valt neer, begin van brand.

OEFENDOELEN

De eerste stap bij het opstellen van een oefening is het bepalen van de oefendoelen. Hierbij zijn er algemeen geldende oefendoelen voor alle deelnemers als ook oefendoelen afgestemd op doelgroepen. Een algemeen oefendoel bij deze oefening was het multidisciplinair samenwerken tussen de ARN, de rwzi, de hulpdiensten en de gemeenten.

ARN heeft een begeleidingscommissie voor het geval van een ramp of crisis die zich buiten eigen terreingrenzen dreigt voor te doen paraat. Deze begeleidingscommissie dient multidisciplinair, volgens noodplan, te oefenen met de hulpverleningsdiensten en andere betrokken partijen. Het oefenen van de begeleidingscommissie was dan ook een essentieel onderdeel voor ARN.

Brandweer komt er aan.

Rwzi Nijmegen streeft naar bewustwording binnen de organisatie van de risico's van de gasinstallaties (energiefabriek) op het bedrijfsterrein. In hoeverre functioneert de calamiteitenorganisatie van het waterschap adequaat volgens opgestelde plannen? Voor het waterschap was dit dan ook een belangrijk onderdeel van de oefening.

SCENARIO

Na het vaststellen van de oefendoelen is het zaak het scenario zo op te stellen dat de oefendoelen ook behaald kunnen worden. Het scenario voor deze oefening was als volgt.:

- Tijdens de voorbereiding van de 4-daagse vliegt een 'chinook helikopter' met last over de ARN;
- De last botst met de schoorstenen van ARN, met als gevolg dat de helikopter neerstort op de naastgelegen rwzi.

Bij de ARN worden door de last onder andere, de ammoniatanks, analysegebouw en de portiersloge geraakt. De genoemde gebouwen storten deels in en er

zijn twee zwaargewonden; te weten een portier en een medewerker die op dat moment werkzaam is in het analysegebouw. Een tweede medewerker is in het analysegebouw aan het werk. Deze heeft kunnen 'ontsnappen' en heeft alles zien gebeuren. Verder storten door de botsing de schoorstenen van ARN (ong. 80 meter hoog) deels in en vallen voor het overige om richting de rwzi.

De Chinook helikopter die op het rwzi terrein terecht is gekomen, vormt door de verschillende brandhaarden een dreiging voor de gashouder door 'aanstraling'. Er zijn waarschijnlijk drie zwaar gewonde of dodelijke slachtoffers (te weten personeel chinook). De exacte status van deze slachtoffers is niet bekend.

De ramp omvat, bij de ARN:

- Schoorstenen die ingestort zijn;
- Een ammoniakwolk door de last beschadigde ammoniatanks;
- Twee zwaar gewonde slachtoffers;
- Brandhaarden op verschillende plekken rond het rampgebied;
- Uitval van de verbrandingsketels

Bij de rwzi:

- Neergestorte Chinook helikopter;
- Drie zwaar gewonde / dodelijke militaire slachtoffers;
- 'Aanstraling' van de gasopslag door brandhaarden op het terrein van het rwzi;
- Beschadiging van de sibleidingbrug (sliblozing op het terrein),
- Mogelijk stilvallen van het waterzuiveringsproces

REALISATIE

Voor het opstellen van het oefendraaiboek is maandelijks intensief overleg gevoerd door ARN, het waterschap, de regionale brandweer en de veiligheidsregio. De overleggen vonden meestal plaats op de brandweerkazerne of in het gemeentehuis.

Veiligheidskundige, adviseurs, brandweer en zuiveringsbeheer praten samen in vaktaal zoals: CoPI, ROT, WOT, WAT, OL, GRIP 1-2-3-4, TS, Liaison, OvDB, HOvD, OvDP. Dat was even wennen voor de deelnemende actoren. Simulatie met interactieve D-visualisatie (XVR-systeem het trainingssysteem van de veiligheidsregio Gelderland-Zuid), wordt voorgesteld als hulpmiddel bij het scenario van de oefening. ARN heeft haar terrein en een gedeelte van de rwzi hiervoor laten modeleren naar de 3D-wereld. De doelgroepen en partijen die bij de oefening worden betrokken, worden vastgesteld. Begeleiding tijdens oefening, rollen, informatietegenspel en evaluatie worden meegenomen in het oefendraaiboek.

Een leerzame en constructieve fase van de oefening welke op 1 juni 2011 werd afgerond en vastgesteld met een laatste overleg: 'Leren van voorbereiding'.

VERLOOP VAN DE OEFENING

Na een korte briefing gaat de oefening op 6 juni om 10.15 uur van start, waarna een ieder zijn rol serieus oppakt. Door het virtuele systeem heeft iedereen een

Vertegenwoordigers van de hulpdiensten.

volledig en actueel beeld van de calamiteit. De wachtchef wordt om een statusrapport gevraagd en de eerste acties worden uitgezet. Al snel wordt de omvang van de ramp aangegeven: GRIP 2. Successievelijk komen de verschillende disciplines ter plaatse, zoals

- OvDP: (officier van dienst politie)
- OvDGHOR: (officier van dienst geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen)
- OvDB: (officier van dienst brandweer)
- HOvD(B): (hoofd officier van dienst, brandweer)

Op de rwzi gaan de sirenes af en word iedereen geëvacueerd volgens het 'noodplan' van de zuivering. Een kwartier later staat iedereen op de afgesproken verzamelplaats. De brandweer wordt opgevangen aan de poort en over het terrein geloodst naar de brand en geïnformeerd over de risicobronnen bij de brand op het terrein. Even later word ook het kantoor in Tiel gebeld. Het waterschap schaaft intern op en een handhaver vertrekt richting plaats incident.

Om ±11.00 uur vindt het 1e CoPI (commandoplaats incident) plaats in de CoH. (Commando Haakarmbak). Na een voorstelronde wordt de calamiteit volgens protocol besproken vanuit de verschillende disciplines. Daarna gaan de partijen weer uit elkaar om de afgesproken acties uit te zetten. Volgende CoPI overleg 12.00 uur.

Ondertussen arriveert ook de handhaver van het waterschap Rivierland. Hij vertegenwoordigt het waterschap in het CoPI en het ROT. Tevens coördineert hij de incidentbestrijding vanuit het waterschap.

Rond 11.30 uur vergadert ARN, bestaande uit alle MT leden. Hier wordt de inhoud en status van de calamiteit besproken. Verder komen de slachtoffers, afvalaanlevering, verzekering en taakverdeling aan bod.

Rond 12.00 uur is het 2de CoPI overleg. Hier komt onder andere ter tafel wat te doen met het vrijkomen van bluswater en alternatieve waterwinning en welke watergang daarvoor gebruikt kan worden. Verder wordt ook de inzet van schuim ter bestrijding van de ammonia, de slachtoffers en de schoonsteen besproken. Volgende CoPI overleg 14.00 uur.

Eveneens om 12.00 uur komt het waterschaps-actie-team (WAT) bijeen. In dit team word een beeld gevormd van de calamiteit, de mogelijke gevolgen en de bestrijdingsmogelijkheden. Volgende WAT-overleg 13.15 uur en het afsluitende WAT-overleg om 14.45 uur.

Rond 12.45 uur vindt het ROT plaats. Hier neemt een behoorlijk brede samenstelling van disciplines aan deel zoals WSRL, ARN en alle hulpdiensten. Van ARN nemen de directie, directiesecretaris en de waarnemers plaats. Hier komen de volgende punten onder de aandacht:

- Effectgebied/meten/maatregelen (beperkt tot ARN en rwzi);
- Continuïteit rwzi;
- Omleidingspunten/verkeerscirculatie;
- Informatie van Defensie over de helikopter en de last;
- Managen na fase incident/onderzoek Arbeidsinspectie, Officier van Justitie e.d.
- Continuïteit ARN/afvalverwerking
- Communicatie en voorlichting

Rond 14.00 uur is het 3e CoPI waarin onder andere de beslissingen van het ROT worden uitgezet. Om 14.30 wordt einde oefening gegeven op locatie, even later wordt ook de oefening op kantoor bij het waterschap beëindigd.

EVALUATIE

Naar de mening van de oefenstaf van ARN en multiwaarnemer VBGZ heeft ARN haar oefendoelen bereikt. Al zijn er wel een aantal belangrijke leerpunten naar voren gekomen. Goed was ook de motivatie van de deelnemers. Dit heeft tot een effectieve en geslaagde oefening geleid.

Voor het waterschap was het een leerzame oefening. De daadkrachtige inzet gaf een goede indruk: men is kennelijk ged voorbereid ingeval van een werkelijk calamiteit op de zuivering. Bovendien heeft het oefenen in de afstemming met de ARN en de hulpverleningsdiensten grote meerwaarde.

Lof was er aan het eind van de middag van Ignas Kamps, waarnemer voor het Veiligheidsbureau van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. „*Het was allemaal prima georganiseerd. In een tijd, waarin burgemeesters vragen stellen over hoe het is gesteld met de veiligheid van al dan niet risicovolle bedrijven, vind ik het zeer prijzenswaardig dat ARN en WSRL op eigen initiatief een oefening van een dergelijke grote omvang organiseren. Dit maak ik niet vaak mee. Wij hebben hier allemaal veel van geleerd*”.

Willy Verstegen en Rik de Schepper, waterschap Rivierenland
Bart Wattenberg, Afvalverwerking Regio Nijmegen